

Korte boekbespreking

Gemengde gevoelens bij dagopeningen

5 Joh. de Wolf

Vorig jaar verscheen *Remix*, een boek vol dagopeningen voor school. De vier gereformeerde scholen voor voortgezet onderwijs hebben samen een platform, dat het initiatief nam voor deze uitgave. Reinier Sonneveld werd gevraagd om een boek vol stukjes te schrijven, die elke dag voor de jeugd gebruikt kunnen worden. Het is mooi dat zo iets gezamenlijk kan gebeuren. Het is ook mooi dat deze scholen er zich voor inspannen dat de leerlingen heel het schooljaar door dagelijks met de Bijbel geconfronteerd worden. Ook op dit voortgezet onderwijs moet toch week na week blijken dat het om scholen met de Bijbel gaat. De Bijbel kun je niet missen, geen dag.

15

Opbouw en opzet

Hoe ziet het boek eruit? Er wordt elke week een bepaald thema behandeld, dat dus in vijf dagen wordt uitgewerkt. Er staan 33 algemene bijbelse thema's in het boek, plus nog zeven thema's die vooral met de christelijke feestkalender te maken hebben. Elke dag krijgt een pagina. Eerst wordt telkens een bijbelgedeelte weergegeven (in de NBV), op een deel van die tekst wordt daarna doorgeborduurd in een meditatie. Dan wordt er meestal een vraag gesteld voor een gesprek, om onder leiding van de docent over door te praten. Soms is er een alinea toegevoegd met stof om wat dieper op het onderwerp in te gaan. Elke dag is er ook een tip bij in de lijn van het thema voor het gebed in de klas. Ten slotte is er ook altijd nog een tekst voor 's middags, met alleen nog een aanwijzing voor het afsluitend gebed van die dag. Sonneveld heeft zijn dagopeningen *Remix* genoemd. Hij bedoelt daarmee dat de Bijbel de kracht in zich heeft om mensen te mixen, in de zin dat je door elkaar wordt geschud en je leven wankelt op z'n fundamenten. Maar Gods Woord zorgt er niet alleen voor dat je leven overhoop komt te liggen, maar ook dat je als het ware 'opnieuw gemonteerd' wordt. Zodat je leven langzamerhand de orde en structuur krijgt die God oorspronkelijk voor ogen had.

30

Pluspunten

De eerste indruk van dit boek is positief. De schrijver gebruikt vlotte taal, en weet de jongeren in hun eigen levenssfeer aan te spreken. Hij is eerlijk en open over alle onderwerpen die aan de orde komen, en dat sluit ook helemaal aan bij de mentaliteit van de jeugd vandaag de dag. Verder slaagt hij erin om heel veel verschillende gedeelten uit de Bijbel voor het voetlicht te brengen. Je kunt hem bepaald niet betichten van eenzijdigheid in de keuze van onderwerpen en teksten. Ook onbekende en vreemde teksten komen geregeld aan de orde.

40

Sonneveld probeert elke dag weer de bijbelteksten voor de leerlingen toe te passen. De dagopening blijft geen pure uitleg of een wereldvreemd verhaal, maar dwingt de jongens en meisjes om over de boodschap voor henzelf na te denken. In die zin is de opbouw van elk stukje ook een prima formule. Een discussievraag kan de docent de gelegenheid geven om er samen met de klas nog even verder op door te gaan. En het kan niet anders of ook in het gebed moet het onderwerp van de opening doorklinken.

45

Er staat veel moois in dit boek. Sonneveld weet het vaak treffend te zeggen. Als voorbeeld denk ik even aan wat hij tegen meisjes zegt die heel veel aandacht aan hun uiterlijk besteden om er voor jongens maar leuk uit te zien. Ze kleden zich zo bloot mogelijk, en misschien zit dat ook wel lekker, zegt hij, 'maar de meeste jongens denken nog maar aan één ding. Oh, dat

50

meisje is een lichaam. Met alles d'r op en d'r an. Vlees. Verder niets. Meiden, jullie zijn veel te waardevol voor dat soort gedachten' (p. 24).

Een ander voorbeeld staat op p. 124 en gaat over het unieke van de Here Jezus. 'Tegenwoordig wordt Jezus vaak afgeschreven als "niet van deze tijd". Dat klopt helemaal. Maar het idee erachter is dat hij "dus typisch Joods" was. Dat klopt niet. Want hij was ook niet van vroeger. Jezus zal nooit passen. Jezus zal nooit kloppen. Vanuit onszelf kruisigen we hem.'

Minpunten

- 10 Maar mijn gevoelens bij het lezen zijn gemengd. Er zijn ook heel wat uitdrukkingen of passages waar ik aarzel en mijn wenkbrauwen frons. Ik noem het een en ander. De thema's zijn op zichzelf best wel goed gekozen, maar de teksten die erbij gehaald zijn, fungeren toch vaak als 'losse teksten'. De toepassing hangt dan nogal eens van één zinnetje in zo'n perikoop af, terwijl het geheel van die tekst niet aan de orde komt. De toepassing is ook
- 15 geregeld exemplarisch of generaliserend, alsof datgene wat over een bijbelse figuur wordt gezegd, zonder meer ook voor jou en mij geldt. Ik denk bijvoorbeeld aan de merkwaardige bespreking van de fabel in Richteren 9 (p. 22). Daar wordt de toepassing in de fabel zelf gezocht, zonder dat ook maar iets gezegd wordt over de werkelijkheid in Sichem waar Jotam op doelde. Op die manier komt het bijbelverhaal m.i. helemaal niet tot zijn recht.
- 20 Een ander bezwaar is dat het taalgebruik van Sonneveld af en toe plat en grof is. Ik denk dat hij zich dan te veel aan zijn lezerspubliek wil aanpassen. Ik zal hier geen voorbeelden aanhalen, want die zullen waarschijnlijk niet door *Nader Bekeken* afgedrukt worden. Verder lijkt Sonneveld nogal allergisch voor het werkwoord 'moeten' en voor regels. Zoals op p. 11: 'God houdt van jou. Dan móet je niets...'. Dat kan op zichzelf best goed bedoeld
- 25 zijn. Maar omdat die gedachte vaker voorkomt, krijg ik het idee dat hij misschien gefrustreerd is van alles wat in de kerk 'moet' en daarom niet zo ontspannen meer over de plicht van een dankbaar leven kan spreken. Hetzelfde gevoel heb ik als hij over 'regeltjes' spreekt (p. 41). Wat ik nog een groter bezwaar vind, is zijn manier van spreken over God. Af en toe wordt de hoogheid en heiligheid van God echt tekortgedaan. Als de Here de ezelin van Bileam laat spreken en op die manier Bileam tegenkomt, luidt de gebedstip: 'Bedank God dat hij ook op een grappige manier met ons leven bezig is.' Ik denk niet, dat ik zo'n dankgebed ooit over mijn lippen zou kunnen krijgen. En op p. 44 wordt over de humor van God gesproken. Ik denk wel dat er in de Bijbel soms van Goddelijke ironie sprake is (zie bijv. Ps. 2). Maar is God zo groot dat Hij ook hartelijk om ons kan lachen vanuit de hemel? Dit stukje op p. 44
- 30 hoort onder het thema 'Wat je nog niet over God wist'. Maar weet Sonneveld hier niet te veel over God?
- Een ander punt is dat op de liefde van God vaak veel nadruk ligt. Dat is in principe natuurlijk bijbels, maar het wordt soms wel wat vlot toegepast. Zo komt op p. 190 de Damaskuservaring van Paulus aan de orde. Paulus had orders vanuit Jeruzalem om in Damaskus
- 40 christenen te arresteren en zelfs te doden, maar Christus houdt hem in zijn liefde staande. Dat wordt in de gebedstip wel erg makkelijk veralgemeniseerd, als daar staat: 'Prijs Jezus ... Hij blijft nog liefdevol zelfs als wij massamoordenaars zijn.' En op p. 227 moeten de leerlingen God prijzen, omdat Hij juist mensen met een seksverslaving of meisjes in de porno-industrie hoog heeft. Dat wordt afgeleid uit het gegeven dat Jezus Maria van Magdala als prostituee
- 45 had verlost. Dat laatste staat trouwens nergens in de Bijbel.
- Tot slot vind ik Sonneveld vaak nogal optimistisch over de mens en de wereld. Je kunt blijkbaar veel dingen ten goede veranderen, als je maar je best doet. Ik verwijs ook naar p. 59, waar het over de hel gaat. Eerst zegt hij goede dingen over Gods rechtvaardigheid en straf, maar aan het slot lezen we ineens de zin: 'Vertrouw dat het hoe dan ook goed komt.' Gods
- 50 liefde wordt daar uitgespeeld tegen de hel, zo krijg ik de indruk. Maar ik dacht dat Gods

rechtvaardigheid en barmhartigheid altijd op één lijn stonden, en dat de ene eigenschap nooit de andere kan verdringen of verteren. En is de boodschap van de Bijbel niet, dat het met heel veel mensen op den duur echt niet goed komt?

5 **Slotsom**

Het is niet makkelijk om de balans op te maken. Naar welke kant helt de weegschaal over? Er is veel goeds van deze uitgave te zeggen. Sonneveld wil de schooljeugd en de Bijbel dichter bij elkaar brengen, en dat lukt hem geregeld behoorlijk goed. Maar te midden van mooie stukjes en mooie gedachten zitten heel wat uitglijders en ongelukkige of ongepaste formuleringen, nog veel meer dan ik tot nu toe aangehaald heb. Daarom kan ik me voorstellen dat heel wat docenten aarzelen om deze bundel te gebruiken. Wat mij betreft zou het jammer zijn als dit boek ongebruikt in de kast bleef liggen. Daarvoor zit er te veel goed materiaal in. Maar het boek vraagt wel om docenten die het kritisch en creatief kunnen gebruiken. Dat betekent volgens mij, dat je als docent elke dag vóór de lessen de opening voorbereidt, en kijkt waar en hoe je misschien dingen moet aanpassen. Als dat niet reëel is, zou een aangepaste herdruk nodig zijn, wil het boek inderdaad het christelijk karakter van het onderwijs versterken, zoals de bedoeling is.

20 N.a.v.: Reinier Sonneveld, *Remix. Dagopeningen*, i.o.v. GeReformeerd IdentiteitsPlatform (GRIP), druk: Buijten & Schipperheijn, Amsterdam (2005), 248 pag.